

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

02 вересня 2026 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Шановні колеги, сьогодні в порядку денному вісім питань.

Перше. Про Звіт Рахункової палати «Про результати фінансового аудиту фінансової звітності спеціального призначення за проектом «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку, за 2025 рік».

Друге. Про проєкт Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо визначення рівня володіння українською мовою іноземними громадянами.

Третє. Про проєкт Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо уточнення завдань Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Четверте. Про проєкт Закону України про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації.

П'яте. Про проєкт Закону України про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту.

Шосте. Про проєкт Закону України про обіг товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів.

Сьоме. Про затвердження складу робочої групи для підготовки проекту Закону України про захист дітей у цифровому середовищі.

Восьме. «Різне».

Шановні колеги народні депутати, чи є в когось зауваження, пропозиції або додаткова інформація до порядку денного? Якщо немає, то прошу проголосувати за порядок денний. Хто – за?

ГРИЩУК Р.П. Гришук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вісім точно є. Дев'ять.

Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

У зв'язку з тим, що ми говорили, шановні колеги, просимо зараз, поки ми очікуємо на 15-у годину Голову Рахункової палати і міністра освіти і науки України офлайн, є пропозиція пройтись по порядку денному, починаючи з другого пункту, якщо ви не заперечуєте. Якраз до їх приходу ми зможемо підготуватися і пройти всі інші наші питання, щоб не витратити час. Немає заперечень?

Тоді переходимо до пункту другого порядку денного. Про проєкт Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо визначення рівня володіння українською мовою іноземними громадянами (реєстраційний номер 15261), поданий народним депутатом України Потураєвим та іншими народними депутатами.

Доповідачем мав би бути Микита Русланович Потураєв, автор законопроєкту, але він попросив розглядати законопроєкт без нього. Співдоповідачем є Роман Павлович Гришук, голова підкомітету. Роман Павлович, будь ласка, вам слово.

ГРИЩУК Р.П. Колеги, вітаю! Законопроєкт (реєстраційний номер 15261), поданий народним депутатом України Потураєвим, Комітет Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначений головним з опрацювання цього законопроєкту, вони його в себе вже розглянули на комітеті, ухвалили рішення підтримати за основу. У пояснювальній записці зазначено, що метою цього проєкту є створення правових та організаційних підстав проведення іспитів на рівень володіння українською мовою для іноземних громадян в Україні та за кордоном, вдосконалення процедури визначення рівня володіння державною мовою. Законопроєкт стосується предмета відання нашого комітету в частині нормативно-правового регулювання у сфері освіти, визначення уповноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, а також запровадження механізму визначення та підтвердження рівня володіння українською мовою як іноземною.

ГНЕУ звертає увагу на те, що запропонованим законопроектом зміна термінології «державна мова» на «українська мова» не повною мірою узгоджується з положеннями Конституції України та чинним законодавством у сфері освіти, де використовується поняття «державна мова». На думку ГНЕУ вимога щодо набуття громадянства України має стосуватись володіння саме державною мовою, а не українською як іноземною. ГНЕУ також зазначає, що окремі положення законопроекту щодо повноважень Національної комісії зі стандартів державної мови дублюють чинні норми Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». У зв'язку з цим пропоную виключити такі положення... і чітко розмежувати їх з чинним правовим регулюванням.

Як сказав уже Комітет Верховної Ради з гуманітарної політики, підтримав законопроект, навіть із 116 статтею Регламенту. Міністерство освіти і науки не має пропозицій та зауважень до законопроекту. Міністерство фінансів України зазначає, що законопроект потребує доопрацювання, оскільки не відповідає положенням у частині першій статті 27 Бюджетного кодексу, згідно з якою, законопроект, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету. Суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний подати фінансово-економічне обґрунтування.

Національна комісія зі стандартів державної мови повідомляє, що підтримує зазначений законопроект. Державна міграційна служба України в цілому підтримує концепцію законопроекту, однак висловлює низку пропозицій щодо його доопрацювання. І Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначає, що правовідносини, які планується врегулювати законопроектом, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС.

Ми на підкомітеті розглянули зазначений законопроект і рекомендували комітету за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Павлович.

Шановні колеги, хтось хоче висловитись по цьому законопроекту? Якщо ні, то... Пане Валерію, будь ласка.

КОЛЮХ В.В. У мене одне лише питання до розробників цього законопроекту. Наведіть конкретні приклади, коли іноземці, які не потребують

набуття громадянства України, бо це закон вимагає чітко знання державної мови, будуть здавати на сертифікат знань державної мови. Я просто не розумію, навіщо потрібно їм це, тим більше, що вони не йдуть як іноземці на державну службу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Павлович, будь ласка.

ГРИЦУК Р.П. Я не є розробником цього законопроекту, але ми з паном Валерієм на підкомітеті дискутували з приводу цього. І як аргумент я тоді наводив, хотів би зараз ще навести. У мене є сертифікат володіння іспанською мовою рівня А2. Навіщо воно мені? Ну, от чесно, я не збирався ні поступати, ні кудись планувати, але рівень закріплення певної іноземної мови, він важливий. Так само українська мова, особливо з початку повномасштабного вторгнення, для іноземців є об'єктом вивчення і не з метою там отримання громадянства чи вступу, а просто з метою розуміння, що я цю мову знаю на певному тому чи іншому рівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Павлович. Я думаю, що нам дуже фахову відповідь з цього питання дасть Голова Національної комісії зі стандартів державної мови пані Юлія Чернобров. Пані Юлія, будь ласка.

ЧЕРНОБРОВ Ю.А. Вітаю шановних народних депутатів членів комітету, також дякую розробникам цього законопроекту. Буду дуже коротко. Українська мова вже є частиною європейського і світового освітнього простору. Уже є затверджений стандарт з української мови як іноземної у 2024 році. Відповідно до нього вже укладають програми. Українську мову викладають і в європейських країнах, і загалом за кордоном. Є якісні програми, вже з'являються якісні підручники, сертифікації й досі немає. Законопроект, власне, покликаний і вирішити цю проблему: зміцнити позиції української мови в Україні та за кордоном. Це сприятиме популяризації української мови за кордоном. Це взагалі посилить позицію української мови на міжнародній арені. Також хочу сказати, що попри те, що стаття 64 Закону «Про освіту» визначає повноваження Міністерства освіти і науки України створити порядок сертифікації з української мови як іноземної з 2018 року, досі не було кроків у цьому напрямку.

І також хочу теж зауважити, що якщо, власне, не якщо, а Україна рухається до Європейського Союзу і українська мова планує бути офіційною мовою

Європейського Союзу, а це означає, що кожен громадянин у Європейському Союзі має мати можливість підтвердити свій рівень володіння, визначити свій рівень володіння і отримати сертифікат. Саме для цього ці кроки і потрібні. Окрім того, цей законопроект оптимізує саме класифікацію рівнів, яка... для державних службовців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Юлія, вибачте, я вас перерву. *(Не чути)* це не коротко, але мені здається, що основна відповідь вже прозвучала. Пані Юлія, дякую.

ЧЕРНОБРОВ Ю.А. Так, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зі свого боку просто додам, шановні колеги, ми з вами, особливо ті з нас, хто є науково-педагогічними працівниками або науковими, підтверджуємо свій рівень знання англійської мови, навіть не претендуючи на громадянство іншої країни. Це момент такий, це просто елемент того, що українська мова стає мовою міжнародною. Ми, до речі, одна чи не єдина європейська мова, яка не має в себе тесту на знання української мови як іноземної. Ми всі знайомі з TOEFL і з іншими тестами, які є для інших мов, де є визначення рівня від А1 до С2, але в українській мові такого немає. Тому це необхідна умова для того, щоб ми рухались. Ми з 19-го року, до речі, просили всі попередні склади державної комісії це підготувати насправді цей законопроект спільно з МОН, щоб ми могли його прийняти. Це для нас важливо.

Да, Валерій Вікторович.

КОЛЮХ В.В. Тоді логічне питання: чи передбачає створення сертифікованих центрів здачі державної мови за кордоном у разі прийняття цього закону? Тому що іноземці ж мають десь здавати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звісно, я думаю, що це наступні кроки, до яких ми прийдемо, бо зараз правових підстав навіть для цього немає. Але це не обов'язково посольство, це може бути будь-які центри, які, до речі, у нас зараз працюють центри складання національного мультипредметного тесту за кордоном. По такій же аналогії можна побудувати і центри.

Да, пані Єлизавета Ягмурова, представниця Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Але дуже прошу, коротко.

ЯГМУРОВА Є. Так, добрий день, шановні народні депутати та члени комітету. Хочу подякувати за надану можливість висловитись. Зауважу, що проєкт закону не надходив на розгляд до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, тому ми не мали змоги надати свою позицію.

Але коротко, в нас є певні пропозиції до частини восьмої статті 48 закону, там, де визначені категорії осіб, яким надано можливість здавати такий тест безоплатно. Враховуючи дану норму, там не визначено осіб без громадянства. У випадку виявлення бажання ними набути громадянства України вони зобов'язані скласти іспит на володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови.

Також зауважу, що особи без громадянства, вони можуть належати до вразливої категорії осіб, що виключає можливість оплати ними складання іспиту на рівень володіння державною мовою. І також довідково хочу зазначити, що на сьогодні в Україні за інформацією Державної міграційної служби налічується 6 тисяч 608 осіб без громадянства, які в порядку та на умовах чинного законодавства можуть звернутися за набуттям громадянства України. Переважна більшість таких осіб, вони належать саме до вразливої категорії та не мають можливості оплатити за складання іспиту на рівень володіння державною мовою. Тому дуже прошу врахувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Єлизавета.

Це ми не є головним комітетом, головний комітет є Комітет з питань культури, інформаційної політики. От бачите, а Комітет з питань освіти завжди направляє Уповноваженому і його Офісу свої законопроекти для того, щоб отримати рецензію.

ЯГМУРОВА Є. Дякую. Ми це дуже цінуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але дякую вам за зауваження, воно слухне, будь ласка, направте його в комітет Потураєва, який є головним. Я думаю, що...

ЯГМУРОВА Є. Так, просто не було можливості, вони не заходили до нас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, але я думаю, що якщо ви долучитесь до його доопрацювання навіть через нас, народних депутатів іншого комітету, до другого читання, то ми подамо такі правки.

ЯГМУРОВА Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Шановні колеги, чи потребує це подальшого обговорення? Можна переходити до голосування, так? Отже, шановні колеги, ставлю на голосування проєкт рішення комітету.

Перше: рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проєкт Закону України (реєстраційний номер 15261) за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Направити цей висновок до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеному головним з підготовки цього законопроєкту.

Хто – за? Прошу проголосувати.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Грищук – за.

Я, Олена Георгіївна, бачу.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольгу Володимирівну бачу.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

Наступний пункт порядку денного, пункт третій: про проєкт Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо уточнення завдань Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації (реєстраційний номер 13594). Доповідачем мав би бути Олександр Павлович Федієнко, автор законопроєкту. Я так розумію, його з нами немає, тому співдоповідачем є Юлія Миколаївна Гришина. Юлія Миколаївна, будь ласка, вам слово.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергій Віталійович. Колеги, всіх вітаю. Я думаю, що ми швидко пройдемо цей законопроєкт. Вже назву, автора назвали. Ми його детально розглянули на засіданні підкомітету. Наш комітет не є головним, Комітет

Верховної Ради з питань національної безпеки та оборони є головним при розгляді цього законопроекту. Його безпосередньою метою є уточнення завдань Державної служби спецзв'язку та захисту інформації України.

І що стосується предмета відання нашого комітету, там буквально декілька термінів застарілих змінюються на нові терміни.

У нас висновки позитивні щодо цього законопроекту. І ми на підкомітеті прийняли рішення рекомендувати комітету прийняти його за основу. Хоча, мені здається, Ярослав, ми не приймали, щоб визначився основний комітет самостійно? За основу? Добре. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Дякую, Юлія Миколаївна.

Шановні колеги, я так розумію, що у нас всі позитивні висновки і зауважень до цього законопроекту немає у народних депутатів. Давайте переходити до прийняття рішення.

Отже, ставлю на голосування проєкт рішення комітету. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проєкт Закону України (реєстраційний номер 13594) за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Направити цей висновок до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, визначеному головним з підготовки цього законопроекту.

Хто – за? Прошу проголосувати.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

Наступний пункт порядку денного – пункт четвертий. Про проєкт Закону України про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації (реєстраційний номер 15267).

Доповідачем мала б бути Галина Миколаївна Третьякова, але вона попросила розглядати цей законопроект без неї. Співдоповідачем є Юлія Миколаївна Гришина. Юлія Миколаївна, будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, при розгляді цього законопроекту наш комітет не є основним. Основним є комітет Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

У пояснювальній записці зазначено, що метою цього законопроекту є запровадження окремого виду державної соціальної допомоги ветеранам війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації.

В цьому законопроекті, ми його детально продивилися і вивчили, ми не знайшли норм, які були б дотичними до предмету відання нашого комітету. Тому на засіданні підкомітету ми проговорили, скажемо так, з бюрократичної точки зору ознайомилися з експертними висновками, які надійшли на комітет, вони фактично різні, вони мають різний перелік зауважень.

Я як би пам'ятаю, що ми голосували, давайте уточнимо. Але, колеги, ми голосували на засіданні підкомітету про те, щоб визначився основний комітет, Сергій Віталійович, тому що там немає взагалі наших норм, тому...

_____. Не зрозуміло, чому на нас розписано.

ГРИШИНА Ю.М. Так, ми не зрозуміли і вирішили зробити, щоб це було логічного, відправити на основний комітет.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене немає зауважень, колеги. Чи є альтернативні пропозиції?

КОЛЕБОШИН С.В. *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Валерійович, дякую, але ні.

_____. *(Не чути)*... не розписуйте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це не ми, це Апарат розписує. Давайте будемо чемні з цього питання.

Шановні колеги, я не бачу сенсу проводити подальше обговорення, якщо ви не проти. Підкомітет детально його вивчив і зрозумів, що немає наших норм, які стосуються освіти, науки або інновацій, тому немає сенсу приймати рішення нашому комітету. Ми віддамо головному комітету, нехай вони визначаються. Наскільки я знаю, вони вже визначились на своєму засіданні і рекомендували цей

законопроект за основу. Тому, шановні колеги, якщо ви не заперечуєте, то ставлю на голосування проект рішення в тому вигляді, в якому є, окрім того, що ми його відправляємо на рішення головного комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

Олена Георгіївна, бачу.

Ольга Володимирівна, бачу.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Хто – утримався? Проти? Немає. Дякую. Рішення прийнято одноголосно.

Наступний пункт порядку денного. Пункт п'ятий: про проект Закону України про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстраційний номер 15340). Доповідачем мала би бути Галина Миколаївна Третьякова, автор законопроекту, але попросила розглядати і цей законопроект без неї. Співдоповідачем є Ольга Володимирівна Коваль.

Ольга Володимирівна, будь ласка. Але, якщо можна недовго. Буду вдячний.

КОВАЛЬ О.В. Доброго дня, колеги. Дуже коротко. Головним із розгляду даного законопроекту є Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. Автори в пояснювальній записці зазначають, що цей законопроект передбачає створення спеціального правового механізму визначення захисту і забезпечення осіб, які в умовах воєнного стану виконують суспільно важливі функції на територіях активних бойових дій.

Тепер щодо предметів відання нашого комітету. У цьому законопроекті до предмету відання належать саме положення, що стосуються працівників закладів освіти як осіб, які можуть набувати статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій. Ну, а також пов'язаних з цим гарантій їхнього правового захисту. Зокрема, законопроект відноситься до таких осіб працівників закладів освіти, які забезпечують надання освітніх послуг населенню на територіях активних бойових дій.

По висновках тепер дуже швидко. Головне науково-експертне управління надає зауваження у частині предметів відання, звертає увагу на те, що дія законопроекту поширюється на працівників закладів освіти, однак проект не

містить відповідних змін до Закону «Про освіту», які б регулювали особливості нового статусу і відповідних гарантій із співвідношенням із чинним законодавством.

Комітет з питань соціальної політики розглянув даний законопроект і рекомендував його прийняти за основу.

Міністерство освіти не має відповідно в межах своєї компетенції. Міністерство фінансів зазначає, що законопроект потребує доопрацювання в частині фінансово-економічного обґрунтування. Національне агентство з питань державної служби зазначає, що законопроект потребує подальшого вдосконалення в частині гармонізації його положення з чинним законодавством і окремого уточнення норм. Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначає, що правовідносини, які планується врегулювати даним законом, не регулюються правом Європейського Союзу і Угодою про асоціацію.

Наш підкомітет з питань професійної та фахової передвищої освіти на своєму засіданні 25 серпня розглянув цей законопроект і рекомендував його відповідно основному комітету прийняти за основу, що відповідно основний комітет уже і рекомендував Верховній Раді зробити на пленарному засіданні.

Дякую, Сергій Віталійович. Максимально коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно, вичерпно.

Шановні колеги, я так розумію, що обговорення теж цей законопроект не потребує. Єдине що, в Міністерства освіти і науки були термінологічні зауваження абсолютно слушні. Тому пропоную через те, що цей законопроект був же головним комітетом рекомендований за основу, є пропозиція: дати секретаріату доручення відслідкувати прийняття цього законопроекту і в разі, якщо він буде прийнятий в першому читанні, подати правки від нас для того, щоб врахувати ці термінологічні зауваження.

Отже, шановні колеги, ставлю на голосування проєкт рішення в тому вигляді, в якому він вам всім направлений.

Хто – за, прошу проголосувати?

Є, всі. Да, Олена Георгіївна, бачу.

Роман Павлович.

ГРИЩУК Р.П. Гришук – за.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хто – утримався? Проти? Немає? Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

Ще у нас два дуже короткі питання ми якраз за пару хвилин встигнемо.

Отже, наступний пункт порядку денного (нас це не стосується) пункт 6: про проєкт Закону України про обіг товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів. Можна. Реєстраційний номер 15352. Доповідачем мав би бути Олег Володимирович Бондаренко, автор законопроєкту. Але в нього своє засідання комітету, тому співдоповідачем є Валерій Вікторович Колюх.

Валерій Вікторович, будь ласка, вам слово.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, дуже коротко. Законопроєкт 15352, головним визначений Комітет з питань екологічної політики та природокористування. Щодо предмету відання нашого комітету, тут мова йде лише про одне – це надання спеціального використання лісових ресурсів, так званий лісорубний квиток, який може бути виданий в разі проведення наукових досліджень щодо вирубування дерев. Комітет головний природоохоронний, вже визначився стосовно цього законопроєкту. Тому, оскільки тут нас мало стосується, предмету відання нашого комітету, пропоную ухвалити рішення щодо того, щоб самостійно визначився Комітет з питань екологічної політики стосовно цього законопроєкту і направити їм висновки Міністерства освіти і науки та Національної академії наук, а також Національної академії аграрних наук з урахуванням пропозицій в процесі підготовки цього законопроєкту до другого читання. В мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Шановні колеги народні депутати, є у вас зауваження чи необхідність обговорити? Є пропозиція підтримати...

КОЛЮХ В.В. Перепрошую, ми на підкомітеті рекомендували все ж таки: за основу, да, за основу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді давайте...

РАДЧЕНКО В.Г. Можна одне слово сказати, будь ласка, бо запросили? Радченко, Національна академія наук України, я – віцепрезидент.

_____ . А у нас просто тривога, нам треба закінчувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо ви не заперечуєте, ми все одно ваш висновок направимо в головний комітет. Просто в нас тривога, щоб ми довго не затримували, якщо ви не заперечуєте.

РАДЧЕНКО В.Г. Я вас зрозумів, але його бажано відкласти. Там багато неузгодженостей є з ключовим європейським Регламентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, але ж це буде визначатися...

РАДЧЕНКО В.Г. ... *(Не чути)* що це не Директива, а Регламент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будемо визначатися...

РАДЧЕНКО В.Г. ... дуже багато неузгодженостей є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, буде визначатися головний комітет, а ми...

РАДЧЕНКО В.Г. Це документ прямої дії, я взагалі не знаю, навіщо його приймати, якщо існує Регламент, а ми Асоціацію підписали. Регламент, вони мають його просто імплементувати у нас в Україні та і все. Це ж імперативний закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово.

РАДЧЕНКО В.Г. Обов'язковий для абсолютного виконання всіма країнами-членами Євросоюзу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шикарно. У вас буде можливість це сказати головному комітету на їх засіданні, коли вони будуть приймати рішення.

РАДЧЕНКО В.Г. Якщо вони запросять. Ви ж не забувайте, що вони часто не запрошують.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це мені здається не наша компетенція. Дякую.

РАДЧЕНКО В.Г. На жаль.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, отже, є пропозиція підтримати пропозицію підкомітету: рекомендувати і проголосувати той висновок, який вам всім розісланий, він такий розісланий, за основу. Тому хто за, прошу проголосувати.

Є, є, бачу.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

І фінальне сьоме питання в цьому блоці порядку денного - про затвердження складу робочої групи для підготовки проєкту Закону України про захист дітей у цифровому середовищі. Юлія Миколаївна Гришина, будь ласка, вам слово.

ГРИШИНА Ю.М. Враховуючи тривогу, дуже коротко.

Колеги, у всіх на столах лежать пропозиції, там включені всі стейкхолдери, ви всі включені, звичайно. Робоча група може бути відкритою, доповнена. Дякую секретаріату за пророблену ґрунтовну роботу. Прошу підтримати і активно підключитися до роботи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да...

_____. Я коротко якраз хочу підтримати і дуже дякую за цю ініціативу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Єлизавета, бачу, піднята рука. І пані Світлана.

ЯГМУРОВА Є. Так. Я дуже коротко. В мене є одне питання тільки. Секретаріату нами направлялися пропозиції, можна дізнатися: чи всі вони були враховані? Там чотири кандидати для включення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Миколаївна, а там в Уповноваженого з прав людини...

ГРИШИНА Ю.М. Уповноважений з прав людини теж є. Ми ж надсилали.

ЯГМУРОВА Є. Там чотири особи, так, які надавалися?

ГРИШИНА Ю.М. Всі чотири людини включені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ЯГМУРОВА Є. Все. Дуже дякуємо.

ГРИШИНА Ю.М. Хотя вообще це, ну, трохи багато.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, друзі, даа, давайте, ви знаєте, чотири особи – це дуже класно, але дуже...

ГРИШИНА Ю.М. Але з поваги до нашого омбудсмана і саме і до інституції, до нашого омбудсмана Дмитра Лубінця, звичайно, ми включили всіх чотирьох, очікуємо на відбій тривоги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але ми очікуємо...

_____. Давайте поговоримо.

ГРИШИНА Ю.М. Давайте поговоримо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але ми очікуємо, що всі чотири особи будуть брати участь...

ГРИШИНА Ю.М. Активно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... у роботі робочої групи активно.

ЯГМУРОВА Є. Сто відсотків всі будуть брати, в нас є дуже велика кількість напрацювань, і ми хотіли б окремо подякувати за ініціативу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ініціатива, безперечно, потрібна і актуальна. Дякую.

Пані Світлана, будь ласка.

КРЕТОВИЧ С.С. Я так само... Доброго дня, шановні колеги! Прошу долучитися, щоб Офіс Президента, до цієї робочої групи. Добре?...

ГОЛОВУЮЧИЙ. У кого є список? Кого долучити? Ні-ні, ви персонально?

КРЕТОВИЧ С.С. Мене, мене. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Домовилися. Домовилися. Мені здається... А, ні, немає. Добре. Долучаємо.

КРЕТОВИЧ С.С. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, більше немає зауважень до проєкту рішення? Прошу додати тоді пані Світлану Кретович.

ГРИШИНА Ю.М. Звичайно, пані Світлано, ми вас додаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, супер. І з урахуванням додавання Світлани Кретович...

КРЕТОВИЧ С.С. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... поставлю на голосування проєкт рішення, який вам всім розісланий.

Хто – за, прошу проголосувати.

Юлія Миколаївна.

Володимир Анатолійович. Бачу, є, всі є. Так, Ольга Володимирівна, бачу. Роман Павлович, бачу. Олена Георгіївна, бачу.

Хто – утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

Ідеальний таймінг, 15:00. Дякую, колеги, всім, хто був долучений до цього блоку питань, до цих законопроектів.

А ми повертаємося до першого і головного нашого питання – про Звіт Рахункової палати «Про результати фінансового аудиту фінансової звітності спеціального призначення за проектом удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку, за 2025 рік».

Доповідачем є Ольга Станіславівна Піщанська, Голова Рахункової палати. Будь ласка, вам слово, пані Ольга.

ПІЩАНСЬКА О.С. Доброго дня! Дякую, шановний пане голову, шановні члени комітету і запрошені. Дякую за можливість представити результати фінансового аудиту фінансової звітності спеціального призначення за проектом, який вже було зазначено, щоб не повторюватися.

Хочу акцентувати увагу, що Рахункова палата вчетверте проводить аудит фінансової звітності за цим проектом. Аудит проведено відповідно до міжнародних стандартів вищих органів аудиту. Сам проект триває з 3 грудня 21-го року і буде тривати по 31 грудня 26-го року. З початку впровадження і станом на кінець 25-го року загальна вибірка коштів за позикою становила 157,5 мільйона доларів США. Загальна сума визначена за проектом 200 мільйонів. За 25-й рік вибірка коштів становила 6,4 мільйона доларів США. За результатами аудиту висловлено не модифіковану думку, що означає, що фінансова звітність спеціального призначення за цим проектом в період з 1 січня 25-го року по 31 грудня 25-го року достовірно відображає в усіх суттєвих аспектах інформацію про рух та використання коштів, і не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилку. Всі кошти проекту загалом використовувались відповідно до умов Угоди про позику і лише на цілі, для яких було надано фінансування. Також підтверджена наявність та збереження первинних документів, облікових записів і фінансових документів щодо проекту. Окремих фактів укладання контрактів із фізичними або

юридичними особами, відстороненими або призупиненими Світовим банком для співпраці, не встановлено.

В процесі аудиту було виявлено окремі недоліки внутрішнього контролю, вони не вплинули на достовірність фінансової звітності спеціального призначення, але вони потребують, на думку Рахункової палати, уваги керівництва Міністерства освіти і науки. Зокрема, встановлено недостатню координацію процедур зняття коштів з рахунку позики між Міносвіти та Міністерством фінансів України.

Також недоліки в обліку окремих активів, придбаних за кошти проєкту, а саме: невизначеність щодо подальшого використання, відновлення або списання пошкоджених моніторів та помилкове віднесення ноутбуків до основних засобів. Також встановлена недостатня урегульованість оплати послуг членів наглядових рад закладів вищої освіти за рахунок коштів проєкту. Але оскільки відповідні витрати було здійснено до внесення в посібник відповідних погоджених із МБРР змін, то воно не вплинуло на висновки Рахункової палати.

Було надано дві рекомендації, по цих рекомендаціях вже визначені відповідальні, порядок виконання цих рекомендацій. Також мушу зазначити, що попередні 24 рекомендації за попередніми аудитами, виконані з них 23, одна ще в процесі виконання, термін не настав. Загалом результати аудиту позитивні і демонструють позитивну динаміку щодо формування звітності Міністерством освіти України. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так розумію, пані Олю, що питання оціночні вам не можна задавати, да, ми говоримо тільки... Чи можна? *(Шум у залі)* А ви або зможете, або не зможете на них відповісти, да? А, ви тільки 25-й рік аналізували?

ПІЩАНСЬКА О.С. Ми аналізували кожний рік. У нас було чотири аудити. Коли завершується рік, ми проводимо аудит, завершується рік – ми проводимо аудит. У самих перших аудитах у нас була значна кількість рекомендацій і зауважень, вони виконувалися і змінювалася процедура звітності, контролю за витратами. І як результат оцей четвертий аудит, за результатом його у нас позитивна думка і тільки дві рекомендації, що стосуються внутрішнього контролю.

Тому я і зазначила, що ми визначаємо як позитивні висновки Рахункової палати щодо даної звітності і по даному проєкту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді я вам все ж таки задам питання, яке буде потребувати напевно вашого оціночного судження. Як ви думаєте, враховуючи те, що це кредит, який держава Україна бере на себе, і віддавати його буде, звісно, держава, але треба розуміти, що державні кошти – це кошти платників податків. Враховуючи те, що ми беремо кредит, який будемо віддавати за кошти платників податків, скажіть, будь ласка, як ви думаєте, кошти витрачалися ефективно? Ну, то це того вартує?

ПІЩАНСЬКА О.С. Гарне питання, але ми не давали оцінку цьому в аудиті, тому що це був фінансовий аудит. І тут потрібно проводити не аудит кредиту, так, а аудит ефективності виконання програми, чи досягнула ця... Тому що кредит давався під програму. У кожної програм є якісь мета, цілі, завдання, і це потрібно проводити аудит виконання програми, в процесі якого надавати оцінку щодо ефективності взагалі отримання.

Але в цілому ваше питання абсолютно правильне, тому що по багатьох програмах, які перевіряє Рахункова палата, ми засвідчуємо неефективність виконання цих або нереалізацію взагалі. Це не стосовно Міністерства освіти, це незалежно від міністерства, по яких програмах ми перевіряємо, і це велика проблема.

Також в нас дуже часто зазначається, що ми беремо, підписуємо кредити зі Світовим банком, гроші не вибираємо, але відсотки ми платимо, тому що це є умови. І це також один з недоліків, який загальний, я можу зазначити, зараз без прив'язки до проєкту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я просто звернув увагу на один пункт, який є в звіті. Я зачитую: Рахункова палата встановила, що в 2025 році Міністерство освіти і науки здійснило, – увага, оце важливо, – здійснило оплату послуг членів наглядових рад закладів вищої освіти за рахунок операційних витрат частини четвертої проєкту на загальну суму 1,6 мільйона гривень до внесення до операційного посібника відповідних змін, погоджених Міжнародним банком реконструкції і розвитку. І далі по тексту, але це не те, що я хотів би запитати. Тобто я правильно розумію, що ми за рахунок, тобто це 1,6, які були витрачені на членів наглядових рад до внесення змін, потім внесли відповідні зміни і ще була витрачена якась сума з кредиту?

ПІЩАНСЬКА О.С. Ні-ні. Вони просто врегулювали це питання і було погоджено це Світовим банком.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів. Але я правильно розумію?

_____. Вони платилися уже за погодженням.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте. Але я правильно розумію, да, що ми за кредит Міжнародного банку реконструкції і розвитку виплачуємо заробітну плату членам наглядових рад? Я правильно розумію? Ми беремо кредит, щоб виплатити комусь заробітну плату?

ПІЩАНСЬКА О.С. Оплата послуг, ну, воно іде не як заробітна плата, як оплата послуг.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Я тому і, моє попереднє питання було, власне, по великому рахунку до цього йшло. В мене тоді інше питання. А давайте тоді винесемо окремим питанням, я хотів би подивитися, ми за рахунок чого все ж таки і скільки платимо членам наглядових рад закладів вищої освіти? І взагалі чому ми це робимо, да? Але це буде питання вже окреме до Міністерства освіти і науки. Шановні колеги, давайте підготуємо, напевно, це окреме питання, тому що я сильно... Я не стільки, чесно кажучи, переживаю за факт оплати, напевно, кожна робота має бути оплачена, але що мене турбує, що це робиться за кошти кредиту. І це ми винесемо окремим питанням.

Якщо Міністерство освіти може прокомунікувати зараз з цього питання, то будь ласка. Я би тоді, з вашого дозволу, я, напевно, завершу, ми вже завершимо тим, що перенесемо точно це на окреме питання, яке нам треба буде розглянути, контрольне, впевнений. І покладемо контроль за виконанням цього пункту на Юлію Миколаївну Гришину, вона буде точно активно...

З вашого дозволу, надам слово народним депутатам або міністру освіти відреагувати на звіт Рахункової палати, а потім... *(Шум у залі)*. Тоді давайте, будь ласка, Іван Григорович, вам слово. Ні-ні, з мікрофоном, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, десять років голова наглядової ради і десять років член наглядової ради в двох аграрних університетах. Ніколи навіть не чув розмови про оплату, ніколи не чув за оплату. Яка оплата? Яка оплата, друзі? Що це за корупція? Ну, що це за корупція, чесно кажучи?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Григорович, я думаю, що це стосується експериментального проєкту. Звісно, Юлія Миколаївна, я думаю, є член і голова багатьох наглядових рад.

ГРИШИНА Ю.М. Безкоштовно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звісно, як всі інші члени комітету. *(Шум у залі)*

Юлія Миколаївна, будь ласка, вам слово.

ГРИШИНА Ю.М. Сергій Віталійович, я вам дякую.

Я, по-перше, дякую, пані Ользі за доповідь і за цей звіт. Я просто в продовження питання, що Сергій Віталійович задав, я так само хотіла його задати.

По-перше, уточнити, про які саме наглядові ради йдеться? Це ті наглядові ради, які в рамках експерименту працюють в декількох університетах?

ПЩАНСЬКА О.С. В рамках цього проєкту.

ГРИШИНА Ю.М. А в рамках цього проєкту які наглядові ради, тобто ви можете уточнити зараз чи ні?

_____. Наглядові ради в закладах вищої освіти, тому що весь проєкт був спрямований якраз на покращення там роботи закладів вищої освіти. І тому це були наглядові ради...

ГРИШИНА Ю.М. Тобто це звичайні наглядові ради звичайних університетів? Мова не йде про експериментальний проєкт. Це важливо, тому що ми знаємо всі про цей проєкт, і що там інша система фінансування. Тому якщо мова йде, тим більше, якщо мова йде, колеги, тим більше, якщо мова йде про звичайні наглядові ради, то, звичайно, давайте розберемося з цим питанням, тому що воно дійсно цікавим є для аналітиків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я думаю, що в будь-якому разі винесемо окремим контрольним. Але, я бачу, пан Дмитро Завгородній, заступник міністра підняв руку. Можливо, він проллє світло на це.

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Просто прокоментувати, оскільки це важливо, оскільки це таке суспільне ви бачите, викликали резонанс. Дійсно в цьому проєкті платились у певний період часу виплати лише членам наглядових рад експериментального проєкту, і вони більше вже не платяться. Тобто це був певний період. Це було

передбачено самим експериментальним проектом. Така можливість погоджена на той момент з банком, оскільки повноваження і робота членів цих наглядових рад передбачалася, ну більш широка ніж в інших наглядових радах. Я цим не займався безпосередньо, але цим займалася команда вищої освіти. Але це виключно для членів наглядових рад експериментального проекту.

ГРИШИНА Ю.М. Тоді виходить, що зараз ми фіксуємо... Це ж проект закінчився, да, в якому році? *(Шум у залі)* Він триває?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Так, і в самій цій постанові про експериментальний проект було зазначено, що члени наглядових рад отримують оплату за свою роботу. Тому відповідно поки була дійсно ця експериментальна постанова, вона таким чином реалізовувалась. А щодо оцінки ефективності проекту, я хотів би теж зазначити, що у нас майже найвища оцінка самим Світовим банком ефективності цього проекту. Вона була піднята в 25-му році до такої і збережена в 26-му році як така задовільна. Дякую.

ГРИШИНА Ю.М. Сергій Віталійович, у мене пропозиція. Тобто ми вже вияснили, що мова іде про експериментальний проект і про ті наглядові ради в цих експериментах, які отримали заробітну плату, яка обійшлася державі в 1,6 мільйона гривень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні. Це 1,6 до моменту, поки воно було погоджено. Після того, як воно було погоджено, там ще будуть суми.

ГРИШИНА Ю.М. Там ще будуть суми. Ну, дивіться, ми ж говоримо про експеримент. Якщо це експеримент, тим більше експеримент, який коштував нам з вами, всьому українському народу певні суми. То, звичайно, потрібно подивитися, яка ефективність цієї роботи. Це, мабуть, це ж не до Рахункової, мабуть, палати, це, мабуть, до Міністерства освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, дивіться, тут до Рахункової питань нема. Тут тільки подяка.

ГРИШИНА Ю.М. Да-да-да, це я просто... Я просто раджуся з вами, що всі ж запитують, всім цікаво, чим цей експеримент закінчився. Тобто суми ми вже

почули. Ми ще не знаємо повністю, які це суми. Цікаво просто, яка ефективність роботи членів наглядових рад для держави? Це інше, так, але це комплексне питання, тому я би пропонувала це питання дослідити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми зробимо окремо комплексне питання контрольне і підготуємося до нього, зробимо відповідні запити, а потім... Я думаю, що ми ще про це поговоримо сьогодні.

З вашого дозволу, якщо немає зараз запитань до Рахункової палати, я, напевно, надам слово для рефлексії міністерству. Чи ти хочеш?

Будь ласка, Сергій Валерійович.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую.

В мене більше не до Рахункової якраз, дуже дякуємо їм за роботу. У нас виходить, що до кінця, от я подивився, станом на 31.12.25 залишалося 42,47 мільйона, тоді як за весь 25-й використано 8,01 мільйона. Тобто до кінця, до 31.12.26 треба фактично використати більше ніж у п'ять разів, ніж було використано в 25-му. Чи є розуміння... Да, от щоб це було по-швидкому засвоїти якусь суму там і так далі. Чи є в міністерстві розуміння того, як будуть засвоюватися ці кошти цього кредиту для того, щоб у нас не було отаке?

_____. (Не чути)

КОЛЕБОШИН С.В. Я дуже вдячний колегам. Я думаю, сенс зрозумілий. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію.

ГРИШИНА Ю.М. А можна ще останнє як співдоповідач, Сергій Віталійович, щоб закрити тему і вже передати слово міністру.

Пані Ольго, я до вас спочатку хочу звернутися і до всіх колег, до міністра, звичайно, Андрія Петровича. У нас на сьогодні об'єми міжнародної допомоги, донорської допомоги, в тому числі коштів Світового банку, вони величезні. Дякуючи їм, тримається система освіти в тому числі, але кошти достатньо великі. Тому ми хочемо... Я як голова підкомітету з питань вищої освіти хочу попросити вас продовжити моніторити, як використовуються ці гроші. І особливо питання,

наскільки ефективно вони використовуються. Оскільки це кредит, ми всі повинні розуміти, що це не просто гроші, які виділяються. Ми повинні розуміти, да, ми повинні просто розуміти, наскільки ефективно виділяються ці кошти, тому що ми всі, кожен громадянин України оплачує, буде потім платити за їх повернення.

А я хочу звернутися до pana міністра Андрія Петровича, так само звернути увагу на це питання, тому що ми ще будемо до нього повертатися і, я думаю, не один раз. Нас, звичайно, дуже турбує питання – це прозорі момент, наскільки ефективно використовуються ці кошти. І наскільки люди, які отримують ці кошти, потім несуть відповідальність перед суспільством, перед державою, перед міністерством щодо того, як ці кошти використані і який ефект отримала держав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А от я в контексті цього запитання Юлії Миколаївни. Пані Олю, а ми можемо звернутися до вас, може якимось офіційним листом, запитом від комітету? Щоби можна було взагалі, за роки, наприклад, збройної агресії, подивитися, скільки було залучено на нашу сферу іноземної фінансової допомоги у вигляді кредитів і грантів, і подивитись, на що вони витрачались. Чи це, скоріше до Міністерства фінансів, да?

ПІЩАНСЬКА О.С. Це до Міністерства фінансів, да. Для того, щоб отримати об'єктивну інформацію, це Міністерство фінансів. Ми співпрацюємо зі Світовим банком, у нас є меморандум і у нас є ряд проєктів, які перевіряє Рахункова палата. У них там декілька, вони або наймають незалежних аудиторів, або співпрацюють з Рахунковою палатою по складних проєктах, там де дуже багато деталізації, вони звертаються до нас. І якраз по цьому проєкту всі 4 роки перевіряла Рахункова палата. Наскільки я знаю, що наступний транш вони планують наймати якогось незалежного аудитора саме по цьому проєкту, про який ми сьогодні говоримо.

В той же час, ми також переймаємося питаннями перевірки коштів міжнародної допомоги, і ви абсолютно слушно говорите, країна зараз тримається завдяки цим грошам. І велике значення має довіра наших партнерів до того, а як ці кошти витрачаються. І це напряду воно впливає і на обсяг, і на швидкість, і взагалі на отримання цієї допомоги. Ми можемо окремо з вами зустрітися, ми можемо підготувати таку певну інформацію, по яких проєктах Рахункова палата вже проводила перевірку, для того, щоб у вас була більша, більш розширена картина запитів. Будь ласка, ми на запити там, що з'явилася в нас, є інформація, ми будемо

відповідати. Але, можливо, ми можемо знайти якесь спільне рішення, яким чином і ми, і ви можете вплинути на якість витрачених коштів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оля. Так і зробимо.

ГРИШИНА Ю.М. Сергій Віталійович, а скажіть, може, це питання до вас чи до пані Ольги. Чи можна, чи може, наприклад, Рахункова палата виміряти? Тобто от ви зараз нам доповіли просто, що кошти витратилися відповідно до встановленого, до цільового призначення. Чи можемо ми якимось чином виміряти ефективність використання цих коштів?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це про інше.

ГРИШИНА Ю.М. На прикладі оцієї наглядової ради, наприклад, їй виплатили кошти в рамках експериментального проєкту, це прекрасно. Тепер як зрозуміти чи ефективно витрачені ці кошти, чи продовжувати експеримент, чи правильно це було, як ефективність виміряти?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що ми з вами придумаємо, коли будемо зараз готувати контрольне питання з цього приводу, ми накидаємо купу питань наші, з нашого боку, покрутимо. Я думаю, що ми зможемо знайти якісь індикатори, які нам допоможуть це виміряти.

Але в першу чергу я попрошу тоді секретаріат в контексті того, що ми зараз говорили, зробити запит Міністерства фінансів. І для того, щоби ми змогли отримати дані щодо того, скільки коштів було залучено у вигляді кредитів і грантів, на які програми вони пішли, для того, щоб ми вже почали думати над тим, як виміряти ефективність використання цих грошей.

ГРИШИНА Ю.М. Можливо, міністерство вже встановить... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ми попросимо... Ми зробимо аналогічний запит до Міністерства освіти і науки і тоді дізнаємося.

Шановні колеги, в нас зараз багато питань прозвучало одночасно, але всі вони крутяться навколо, в принципі, однієї тематики, да, одного аспекту. Тому, з вашого дозволу, я передам слово пану Андрію. Я розумію, що він як міністр освіти, якого призначили не пізніше як два місяці тому, чи, напевно, не пройшло два

місяці, п'ять тижнів, але місяць вже пройшов, – то вочевидь, що він про всі програми не знає, але впевнений, що він має команду, яка зможе пояснити і відповісти на ті питання, які зараз прозвучали. Пане Андрію, будь ласка, вам слово.

БУТЕНКО А.П. Дякую, пане Сергію. Перш за все я хочу подякувати комітету, всім народним депутатам за можливість сьогодні бути та з вами. Мені надзвичайно приємно бути в цьому залі, я в ньому не вперше і багато років працював з комітетом в інших ролях. Тому сподіваюся, що ми зможемо налагодити плідну, конструктивну співпрацю між комітетом і Міністерством освіти, тому що це основа співпраці законодавчої і виконавчої гілки влади для того, щоб рухали реформи і зміни в країні разом. Перш за все за це хочу подякувати.

Друге. Хочу подякувати команді Ольги Станіславівни за звіт, за можливість, тому що тверезий погляд зі сторони, він ймовірно корисний і потрібний. Процесів відбувається багато. І зовнішній аудит – це є основа будь-яких якісних процесів, можу вам підказати, як людина, яка очолювала організацію із зовнішнім контролем якості вищої освіти п'ять років. Тому, пані Ольга, ще раз, велика вдячність за звіт. Будемо його використовувати, як і попередні звіти.

Колеги, я не буду кривити душею, якщо скажу, що я знаю всі програми, проєкти, які реалізує Міністерство освіти. Це надзвичайно велика мережа і велика кількість проєктів у різних групах освіти від дошкілля, позашкілля до наукових великих, наукових проєктів і оборонних проєктів. Тому там є над чим працювати, буду вдячний за запит. Хоча чи в офіційну, чи не в офіційну сторону, ми готові до співпраці, провести аудити. У нас зараз вже стоїть завдання і зі мною заступниця Анастасія Петрівна Софієнко, яка веде економічний блок, яка була і заступником в попередній команді, і продовжує роботу в новій команді Міністерства освіти і науки, вона зможе, я гадаю, більш конкретно прокоментувати ті чи інші події.

Але, на що ми направлені, – на ефективність і на прозорість рішень. Зараз так само помітив собі це питання. Вчора я перечитував цей звіт, який зараз оприлюднений, і так само звернув на це увагу. Працюємо, з'ясовуємо. Відверто кажучи, для мене це так само було відкриття, що ми оплачуємо наглядовим радам. Чи це ефективно чи ні, – я не готовий зараз прокоментувати наразі. Але ми це з'ясуємо, тому що експеримент починався як нова форма управління і там дещо, відверто скажу, закладено інші функціональні обов'язки, відповідальність у членів

наглядкової ради, які перебувають в експерименті, порівняно з класичними нами більш традиційними наглядовими радами. Тобто при схожості назви, це трошки інші процеси. Наскільки це ефективно і достатньо, вивчимо, дам відповідь комітету. Можливо, пані Анастасія мене доповнить.

СОФІЄНКО А.П. Я, власне, тільки додам, що все конструювання цієї програми, кожен крок погоджений зі Світовим банком. Основні зараз напрямки: це підтримка певних цифрових інструментів, за допомогою яких, власне, здійснюється вступна кампанія – це і підтримка і ЄДЕБО, і НМТ. Також це підтримка університетів, котрі об'єдналися і, власне, це таке спонукання оптимізації мережі також задля якості такої гривні, хто об'єднався, добровільно отримують, уже закуплене обладнання самим Світовим банком ці університети отримують.

Також підтримка кампусів на конкурсній основі і університетів, які на прифронтовій лінії. Але, да, ми тут абсолютно відкриті, щоб за потреби у формі визначеній, як ви побажаєте, розкласти по полицях, що є в цій програмі, щоб всі розуміли, що, задля чого. Там ми не женемося за якимось швидким тут використанням коштів. Уже Світовий банк погодився продовжити цю програму до червня наступного року, тобто щоб планомірно з дотриманням усіх процедур і рухатися по цій програмі.

ГРИШИНА Ю.М. А, до речі, Сергій Віталійович, цікаво по об'єднаних університетах. Тобто ми ж пам'ятаємо, що дійсно це ж такий був великий стимул, об'єднання це по оптимізації системи, що об'єднані університети отримують кошти на обладнання і так далі. От цікаво подивитися, які саме університети є, обладнання отримали, знову ж таки наскільки ефективно воно працює. Тут дуже цікаве питання ефективності, як витрачаються ці кошти?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юля Миколаївна, я абсолютно погоджуюся. Я насправді відслідковую цю історію просто особисто персонально, неофіційно. Да, я бачу постійні публікації про те, що той чи інший після об'єднання університет отримав обладнання, а в мене так поверхнево немає до цього питань. Але я розумію, що, напевно, цікаво членам комітету подивитися.

ГРИШИНА Ю.М. Інших стимулювати об'єднуватися тим, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да. я думаю що, можливо, ми теж просто в рамках контрольного питання, яке ми по цьому подивимося, да, ми зможемо допомогти правильно комунікувати зі свого боку, зокрема, ці об'єднання, і чому, і навіщо вони робляться і що люди за це отримують. Тому що обладнання справді отримують і справді іноді унікальне обладнання, тут без перебільшення можу сказати, тому що деякі навіть позиції мене дивують, коли бачу і добре, що вони вкладаються в ті кошти, які виділяються. Насправді це дуже хороша історія.

Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Не знаю, можливо, щось і працює в цьому напрямку, але щось я не чув. От в Грузії, наприклад, є 4 українські школи: дві у Тбілісі і дві у Батумі. Виключно українські вчителі, виключно українська програма, виключно те, що відбувається в Україні, виключно там відбувається на території Грузії, тільки єдине, що там у режимі офлайн. Платиться вчителям грузинською стороною втричі більше, ніж своїм вчителям у грузинських школах. Це унікальний досвід, унікальна ситуація. Це посол, коли ми були, була Генеральна асамблея ПАЧЕС, це посол, виконуючий обов'язки посла, бо посла немає в нас, він це нам проінформував, що, друзі, от так грузинська сторона працює.

Чи в других країнах є такий досвід? Все-таки сотні тисяч дітей навчаються по програмах німецьких, польських. Звідси поїхали з четвертого класу, там – з другого, повчилися до другого класу, до третього, повертатися в Україну, це вже восьмий клас, а в них знання третього класу польські.

Друзі, отакі гранти, отакі кредити для порятунку освіти наших дітей за кордоном. Оце я бачу як програма, оце ефективне використання коштів – українські діти навчаються по українських програмах, українські вчителі учать, отримують заробітну плату, яка гарантована Світовим банком, гарантована програмою нашого уряду. Да, ми заплатимо за цей кредит, но ми будемо знати, що наші діти, які повернуться, – 400 тисяч чи скільки їх повернеться дітей, – вони повернуться, звідси їхали ще четвертий клас, повернуться дев'ятим класом, тут продовжать десятий, одинадцятий, тобто все збалансовано.

Друзі, якщо він буде там чи вона буде навчатися в українській школі української мови, українським програмам, а не німецьким, освоїти німецьку мову, а потім програми німецькі, польські чи датські чи ще інші. Друзі, ми розуміємо, за

що ми мову ведемо? Оце да, оце використання коштів допомоги на українство, на український контент, на українське майбутнє. Я б тут двома руками піднімав руку, двома руками. І вчитель при деле, і діти при деле, і програма йде та, що в нас тут є. Одним словом, не знаю, можливо, я щось... сказати. Вибачте.

ГРИШИНА Ю.М. Іван Григорович, я вам дякую.

Це важливий напрямок для того, щоб, дійсно, можливо підтримати фінансово його, але ж я не можу тут не зазначити, що.... Я, по-перше, дякую вам, я не знала, що в Грузії є такі українські школи, які фінансуються фактично грузинським урядом. Да, у нас такий досвід є у Будапешті: три повноцінні українські школи за українськими програмами, двомовні школи, які повністю фінансуються угорським урядом. Це була перша країна. Я думала, чесно кажучи, що вона єдина, яка фінансує повноцінно українські школи. Тепер я рада, що є інші країни, і Грузія, але, звичайно, це дуже важливий напрямок.

Сергій Віталійович, я знаю, що мало часу, але, звичайно, це дуже важливий напрямок. Тому я кажу, що такі величезні кошти витрачаються, і всім дуже цікаво, наскільки ефективно. Можливо, є якісь більш ефективні програми.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ольга, будь ласка.

ПІЩАНСЬКА О.С. Я тільки коротко прокоментую, що Рахункова палата робила аудит забезпечення дітей, українських дітей за кордоном освітою, і в тому числі забезпечення їхньої можливості зберегти свою ідентифікацію. Ці питання, вони важливі і дуже цікаві, але їх потрібно вирішувати з використанням законів країн, де знаходяться наші діти. Тому що, наприклад, в Німеччині є обов'язок: якщо дитина знаходиться по документах в Німеччині, то тимчасово вона зобов'язана ходити в німецьку школу. Там є декілька рішень і пропозицій від міністерства, які є сенс розглянути для покращення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ольга, ми бачили цей звіт насправді. Дякуємо вам.

Ми його вивчали. У нас буде окреме питання. Колеги, я просто пропоную зараз відмежуватися трішки від цього питання. У нас буде окремий розгляд подібного питання взагалі по освіті наших дітей за кордоном. Ми планували його плюс-мінус на кінець вересня, на жовтень десь в плані роботи комітету, у нас воно обов'язково буде. І там велика кількість питань. І там і по платформах, по Міжнародній українській школі, по механізмах співпраці, по підручниках і їх

доставці. Там буде комплексне питання. Я пропоную окремо його розглянути. Єдине, що мені трішечки, справді цікаво, це те, що я вперше чую, щоб країна, в якій перебувають наші школи, платила втричі більше ніж своїм вчителям. Я вірю абсолютно. Ті країни, які я точно знаю, всі країни Європи, вони платять стільки, скільки вони платять своїм. І тому у нас є проблема, наприклад, в Молдові, тому що ви будете здивовані, але у них зарплата менша, ніж у наших вчителів. І там є проблема взагалі знайти вчителя, тим більше українця, який вимушено переїхав у Молдову. Там дуже важко за ці гроші вижити, напевно, як і у нас. Вірю.

Шановні колеги, ми, з вашого дозволу, через те, що ми наближаємось до дедлайну нашого засідання комітету, через те, що у нас засідання уряду і треба буде відпустити міністра на засідання з керівництвом Верховної Ради.

Шановні колеги, я, підсумовуючи по нашому питанню, по-перше, хочу подякувати Рахунковій палаті за роботу, це справді хороший звіт. Ви підсвічуєте деякі речі, які ми не бачимо, навіть знаючи про існування цих програм, але не бачачи детального фінансового звіту Міністерства освіти і науки. Дякую вам дуже за це. Шановні колеги, у нас є проєкт рішення комітету, який вам всім розісланий, він зрозумілий, його всі бачили і немає до нього зауважень, але є пропозиція додати до нього декілька пунктів.

По-перше, винести окремим контрольним питанням на засідання комітету питання якраз оплати наглядових рад за рахунок кредиту. Подивитися все, підняти постанову і взагалі, в принципі, починаючи з самого експериментального проєкту, з самого початку, як було прописано, скільки її мають платити, для чого, за що і так далі. Щоб ми спокійненько цю цепочку повністю собі відтворили, від самого початку створення цього експериментального проєкту і закінчуючи тим, звідки це фінансувалося. Я не проти, особисто, як і кожен з вас, щоб кожна робота була оплачувана. Ну, якщо це робиться за рахунок кредиту, мені дуже хочеться подивитися, чия це ідея, да, бо народу України повертати ці гроші. Не мені, не вам, не державі, яка просто акумулює гроші платникам податків, а платникам податків.

Мені дуже цікаво подивитися, скільки відсотків ми платимо за цією програмою, на скільки вона років, і скільки нам реально б коштувало те, що ми заплатили як заробітну плату. Бо, сорі, один мільйон сьогодні за кредитні кошти, це якщо віддавати через 10 років, це буде зовсім інша сума. Тому нам просто треба зрозуміти, що і навіщо ми робили. Якщо буде потрібно потім якимось глибше

зануритись в питання або подивитися на нього зі специфічного боку, ми так і зробимо.

Але, перше, поставити, будь ласка, давайте заплануємо це контрольним питанням.

Друге. Заплануємо звернення від комітету, підготуємо на Міністерство фінансів України, на Міністерство освіти і науки звісно з приводу того, скільки коштів було залучено, нехай буде – з початку повномасштабного вторгнення, да, якщо буде потрібно, потім розширимо цей діапазон. Але в якій формі, скільки кредитів, скільки грантів, на що вони пішли, на які програми, як ці програми використовувалися, що входило в фінансування. І яку ціль, яку мету хотіли досягнути, ну для того, щоб ми для себе принаймні зрозуміли елементарну хоча б там верхньорівневу ефективність, далі якщо нас це зацікавить, будемо копати трошки глибше. Добре?

Шановні колеги, я пропоную проголосувати за рішення комітету, яке вам всім розіслано, з врахуванням того, що було сказано і запропоновано народними депутатами зараз під час обговорення.

Хто – за? Прошу проголосувати. Дякую.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

І останній пункт порядку денного. Подякуємо, будь ласка, пані Олі і команді. Дякуємо вам за роботу. Не будемо вас більше затримувати. У нас тут внутрішнє питання невеличке залишилося. Якщо хочете, будь ласка, можете долучитися, але впевнений, що у вас є свої задачі. Дякую.

Шановні колеги, наш улюблений пункт «Різне». Але точно знаю, що у Сергія Валерійовича дуже важливе є питання по «Різнemu» до Міністерства освіти і науки. Вам, колеги, це всім буде теж цікаво, тому що ми обіцяли це зробити. Зараз прийшов термін 1 вересня, який ми собі ставили за дедлайн, після якого ми почнемо роботу над цим проєктом закону.

Сергій Валерійович, будь ласка, нам потрібна інформація.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую. Андрій Петрович, Анастасія Петрівна, я нагадаю, що навесні багато з нас були співавторами законопроєктів щодо можливості донавчання дітей, які вчаться в 10-11 класах ще по програмах старої української

школи, довчитися там, де вони вчилися. Там трошки треба було врегулювати, насправді нескладний законопроект. Але ми в спілкуванні домовилися між собою, що ми повернемося до цього законопроекту на... і з міністерством, і на прохання міністерства, до речі, на початку навчального року цього для того, щоб подивитися, а скільки ж по Україні таких шкіл, які не стануть академічними ліцеями в новій мережі, залишили в себе десяти, і відповідно або одинадцяті, або планують і ті, і ті.

Для того, щоб нам свідомо рухатися по цьому напрямку, щоб не виявилось так, що ми приймемо законопроект, законом зробимо, а там вже нічого, а таких шкіл немає, раптом таке, – ми просимо розглянути це як запит від комітету от зараз, під протокол, щодо того, щоб максимально оперативно надати нам таку кількість, тобто зібрати по областях, скільки ж таких шкіл, я ще раз повторюю, таких шкіл, які не в мережі академічних ліцеїв, але залишили в себе 10-11-ті або 11-ті класи для того, щоб ми далі... І скільки там класів таких? Скоріше за все їх мало, оскільки це маленьке, да, це сільська місцевість вочевидь. *(Шум у залі)* Да, для того, щоб ми зрозуміли.

І далі, колеги, пропоную нам всім повернутися до розгляду цих законопроектів, оскільки все ж таки ми розуміємо, що школа їх чекає. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович.

Все, колеги, як ми і домовлялися, так і робимо. Єдине, і не треба, наша задача, да, ми ж пам'ятаємо, чому ми відклали ці законопроекти, ми відклали їх тому, ніщо не забороняє набирати 10-й і 11-й класи за законом. Проблема, ми всі говорили, про одне, що буде проблема після того, як вони їх наберуть, буде проблема видати їм свідоцтва. Тому що вони вже можуть не бути економічними ліцеями, а бути вже гімназіями, але мати 10-й клас, який вони випустити не зможуть із документами. І цю задачу ми сказали, що ми вирішимо обов'язково восени.

А, коли здається ЗМЗ?

_____ ЗМЗ? Скоро.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, там 5-го, здається чи 6-го? *(Загальна дискусія)*

_____ . *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Прошу.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги! В контексті цього питання, яке підняв Сергій Валерійович, хочу проінформувати вас, членів комітету, про те, що я вчора зареєстрував законопроект під номером 16001 про внесення змін до Закону «Про повну загальну середню освіту», яким пропоную відтермінувати дві норми Закону «Про повну загальну середню освіту» стосовно впровадження, вірніше, завершення реформи Нової української школи в контексті створення двох паралельних класів в окремих громадах, а також обрання учнями профільного навчання.

Це пов'язано перш за все з тим, щоб ви розуміли, я не виступаю проти реформи Нової української школи, але в нинішніх умовах воєнного стану у нас склалася катастрофічна демографічна ситуація в дуже багатьох громадах в східних і в центральних регіонах України. діти просто виїхали, і вони на сьогодні не можуть створити мережу академічних ліцеїв, хоча після завершення воєнного стану у них така можливість з'явиться.

Тому я пропоную просто відтермінувати ці дві норми, через рік після завершення або скасування дії правового режиму воєнного стану. Але, оскільки, це питання також піднято і на рівні законопроекту під номером 15082, де ми є співавторами, а також альтернативного 15082-1, співавтором якого виступала Лариса Білозір. У разі його прийняття і гарантованого отримання атестатів про середню освіту дітей, які вступили в 2020-му, в 2021-му та в 2021-22 роках, гарантоване отримання атестата про закінчення повної середньої освіти, я готовий відкликати даний законопроект.

Але станом на сьогодні я не бачу просто поштовху до вирішення цієї проблеми. Це серйозна проблема для багатьох громад. В деяких громадах, уявіть собі, не можуть створити взагалі жодного ліцею, ну, це ненормально. Тому що у них ліцензійні умови не відповідають кількості дітей, вони не можуть створити двох паралельних класів з окремим профілем і тому подібне.

Тому я пропоную: або призупинити реалізацію реформи Нової української школи на певний період, або гарантовано забезпечити закінчення в старшій середній школі дітям, які вступили в ці заклади освіти раніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Вікторович.

Я думаю, що ми навіть зробимо більш елегантну історію, ніж ті, хто вступив в 20-му, 21-му і 21-22-му, тому що питання в тому можна було і після цього

перевести насправді в школу, в іншу, да, там могла бути міграція дітей між школами, особливо враховуючи внутрішньо переміщених осіб. Там краще просто, я думаю, що буде брати тих, хто зараз, станом на зараз там знаходиться, хто випускається. От тих, хто зараз зафіксовані, вони зафіксовані в АІКОМ, ми ж нікуди не дінемося від цього, да, тому просто як би щоб не обмежувати себе, щоб не втратити деякі категорії, які ми можемо втратити, якщо будемо ставити рік їх приходу в п'ятий клас. Тому в нас є вже напрацьовано, ми вже давно напрацювали насправді версію, яка, впевнений, вирішить все це питання, да, у нас вона готова і лежить, тому ми спокійно...

_____. Це наш законопроект, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наш, Білозір, альтернативний, неважливо, зробимо «дешку» або візьмемо один з них, я не бачу суті, вони регулюють одне і те саме питання, просто різними шляхами.

Ми насправді напрацювали третій шлях, який точно влаштує всіх і вирішить питання, найголовніше. Нам треба для цього просто отримати дані від МОН, щоб ми отримали фактичні дані наявності, скільки їх, розуміли масштаб, для кого ми це робимо. Тоді, можливо, це вплине на невеличку текстовку тому, що ми пропишемо.

КОЛЮХ В.В. *(Не чути)*...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що так і буде. Дивіться, у нас немає іншого вибору. Ми зобов'язані це зробити, ми це обіцяли. Ні-ні, там просто ми отримаємо дані і готуємо.

(Загальна дискусія)

_____. Дивіться, я хотів це вирішити шляхом змін до певних наказів Міністерства освіти і науки. І ми вже пропрацьовували міністерством це рішення, але проговоривши з Сергієм Віталійовичем, вирішили, що на законодавчому рівні це буде фундаментальніше і більш вирішено, чим це. Бо зараз є тут, я не знаю, як-то кажучи, тут треба досліджувати, не хочу бути голослівним, стосовно громад, які взагалі не можуть створити ліцеї, бо там не такі складні умови для базового ліцею. Там треба 15 дітей, щоб було в 10 класі і можна створити ліцей, там же є достатньо широка вилка. Але зараз мова не про те. Захистити цих дітей

потрібно і є як би простіші рішення. Але пропозицію, яку ми в робочому порядку обговорили з головою комітету, мені здається, більш раціонально і швидко її можна вирішити.

КОЛЮХ В.В. Розумієте, це з квітня місяця, якщо я не помиляюсь, Сергій Віталійович, *(Не чути)*... вже ж всіх кинули... і всі очікують, що вона... реалізовується. Час іде і напруга росте-росте-росте. Вже почався учбовий рік...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але в цьому є насправді і позитив один: це означає, що люди читають законопроекти, зареєстровані на сайті Верховної не тільки закони прийняті і підписані Президентом, а і законопроекти. Це насправді говорить про правову обізнаність, Юлія Миколаївна. Це ваша заслуга, робота за останні сім років в напрямку популяризації правознавства в школах.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую за добрі слова, Сергій Віталійович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я вам...

_____. Але ще в тому напрямку я маю ще додати. Насправді також чекають у нас відповідь про ЗНО для 4-го і для 9-го класів. У мене вже було запитання, як ми будемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Про що?

_____. ЗНО для 4-го і 9-го класів. ДПА, перепрошую, ДПА – державна підсумкова атестація, так-так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Люди чекають.

_____. Більшість... Ну, дивіться, звичайно, що той, для кого цінність вчитися і спокійніша ситуація, – ті просять, а інші...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, є пропозиція. Якщо ви не заперечуєте, я закрию зараз засідання комітету, і ми продовжимо зараз обговорення, бо це виходить за рамки нашого предмету обговорення сьогоднішнього.

Шановні колеги, дякую всім за увагу. І на цьому засідання комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій вважається закритим. Гарного, спокійного, тихого дня, вечора і ночі. До побачення. Бережіть себе!